

Celý přepsaný rozhovor

Dobrý den, přivítali jsme na škole nám. Míru paní Helenu Mezlovou, nar. 12. ledna 1939, která žije v Hajanech.

Tak dobrý děcka... tak co začít, no začít tím, že jsem se narodila, než začala II. světová válka.

Jako moje dětství... moje dětství... „my jsme byli doma moc“, tak maminka měla sestru v Rakousku, tak já jsem žila do 4 let v Rakousku s tetou, jako s maminčinou sestrou - tak.

Potom mě... no, jezdila jsem jako s tetičkou... nepamatuju si, mám to jenom z vykládání, že mě vozila po celém světě, jsem s něma... páč neměla děti.

Potom čekala ona rodinu, tak mě dovezla domů.

No a byla jsem doma, byla jsem ze smíšeného manželství, tatínek byl Němec a maminka byla echt brňačka! Ona byla tak zoufalá patriotka, že až to nebylo hezký, no.

Moje dětství...

Já si nepamatuju vůbec nic, já si pamatuju - děti - já si jenom pamatuju, to mně bylo 6 let, v lednu mně bylo 6 let a 29. května 45 (1945) přišli Češi a vyhodili nás z bytu, protože jsme byli Němci.

Jo jako neuměla jsem vůbec jako děcko česky, nic. Jo, uměla jsem prý jenom česky: „Co je hezký, to je český.“

Tím jsem prakticky naštvála tety a všecky vokolo.

No, a tak nás vyhodili, tak jsme šli pěšky. Bratr se sestrou byli na kočárku, měli jsme... To vím, to si pamatuju, že byl na kočárku sestra, bratr a pytel chleba, páč to nás živilo. No, maminka to už věděla, jo jako tak nasušila chleba. A to jsme měli ten chleba starej, protože...

Z Brna bylo odsunutých - my jsme byli jako úplně poslední - páč maminka se bránila zuby nehty, abysme nemuseli odejít z Brna jako pryč. Tak my jsme byli poslední várka v tom květnu 45 (1945), tak jsme přišli do těch Pohořelic.

Bratr se teda jako - mu bylo těch 13 let - se o nás staral. O ty dvě malý hlavně, o maminku.

No, pamatuji si jenom po té cestě, jak to šlo pár těch Němců.

Pamatuju si strašně - zabili koňa, abysme měli co jest, tak našli koňa na polu. Baby ho rozřezaly a vím, že jsme měli polívku hlavně, jako nám dávali ty polívky, aby ty děcka vydržely.

No, přijeli jsme do Pohořelic a bratr se seznámil s Rusama, kerý vozili do Rakouska brambory z tech Pohořelic. Vozili tam brambory a všechno, co museli ti sedláci jim dát.

Tak nás převezli - udělali takovou v tom autě - já si jenom pamatuju, fakt že jsme byli v jakési bedně, jo.

Pak jenom si pamatuju, že nás vyhodili v tom Rakousku.

Měla maminka štěstí, že tam byla sestra, tak jsme šli jako za tetou. Ta, co mě měla furt na starosti. No a maminka: „Ne, ja chcu dom... já chcu dom!“

Tak se seznámila s nějakým... s nějakým...prej to byl - jako podle maminky to byl - nějaký partyzán, kterej měl v pase napsaný: „Ženu a jedno dítě.“

Představte si, tak do Vánoc nás všecy přestěhoval do Brna. Úplně.

To si pamatuju, že nás přestěhoval do Brna. To sme bydleli zase u druhéj tety.

A ta americká Urna - jak jestli víte, co to byla americká Urna - to byla... dneska se tomu říká charita, jenomže to byli Američani. A oni měli v Jundrově velikej sirotčinec. Byly to řádový sestry svatého Vincenta. Tak nás tam maminka dala do toho sirotčince. Byli jsme v sirotčinci. Představte si a tam nás bylo tolik dětí, to oni sbírali po cestě všechny ty sirotky, to byli všechny národnosti, tam nás bylo „hafo.“ Do dneška se stýkáme, eště se dvouma se stýkám, co je taky posbírali, jako co byli bez rodičů. Oni potom šli, jako si je vzali jako jejich známí, co zůstali Brně.

No a v 48. (1948) prostě to zrušili. Kláštery zrušili, všechny sirotčince, protože nesnášeli, aby tady byli sirotci, že to nesmělo bejt.

Tak maminka si nás vzala domů. Měla to štěstí, že jedna sestra její se vdala a maminka šla na její byt. Vlastně na Křenové jsme bydleli do 54. (1954) než Křenovou celou zbourali.

Jo, prožili jsme jako to další dětství, do těch 14 let jsem prožila na Křenové na ulici vedle Ponávky. Tam tekla přes Křenovou, tekla Ponávka, jo tam jsme vždycky u mostu strejc tam - jsme vždycky říkali strejc a teta co jsme bydleli v domě - vždycky topil kočky, to bylo strašný. Vždycky to házel do Ponávky. Tam plavalo všechno.

Potom (jsme) bydleli znovu na Křenové číslo, my jsme bydleli 24 a pak jsme šli do vosmičky. A tím, že jsme neměli peníze, nic nebylo, tak maminka si vzala jako domovnictví. Na Křenové 8 jsme měli domovnictví.

No, co jako já se sestrou...

Bratr šel do učení, ten se učil číšníkem, Běďa, jo číšníkem se učil. Ten chodil na brigády, staral se vo nás, poněvadž ty peníze nebyly. My jsme se sestrou - to byl barák, kde byly dva vchody...

My jsme - děcka, když si vzpomenu - jak jsme museli uklízet, sníh vodhrabovat, barák musel být čistej. Protože eště to měl nějaký pan Čuprt v soukromí, tak chodil hlídat, jestli máme zábradlí pěkně. To bylo takový zábradlí se všema ozdobama, to jsme pucovali volejem.

No a naše maminka, aby vydělávala peníze, tak já ve vašich letech jsem prala a žehlila pánské košile. „Dámy, já umím tak vyžehlit košilu jak nikdo jinej.“ To jsem ve vašich letech všecko dělala. A když jsem potom šla učit na učiliště, tak jsem to děcka naučila taky.

Nevzali mě do Pionýra, protože jsme byli nespolehliví, tak jsme nemohli jít ani do toho Pionýra. Potom ani do Svazu mládeže nevzali, protože jsme byli nespolehliví. Měla jsem to až do roku 1990 - jsem furt byla nespolehlivá. Potom, co mně dali ty... ty papíry jo, že mě nesměli nikde to... Za mě se zaručovali, teda hodně lidí se za nás zaručovalo i za sestru.

No, vyučila jsem se, na školu mě nevzali, chtěla jsme být paní učitelkou v mateřské školce. A paní učitelkou jsem se stala, až mi bylo 50. Tak mě vzali teda do školy, že jsem dělala pajdák – nástavbu (Pedagogická fakulta). Abych mohla učit učně - učně jako šití, no.

Co ještě? Chcete něco vědět?

Mohla byste nám, prosím, říci, jak se vám žilo v Česku po návratu z Rakouska? Na vaše vzpomínky v sirotčinci a jak vzpomínáte na svoje sourozence?

Ano. Tak zaprvé – my jsme neuměli vůbec česky, jo. Takže nás maminka dala do sirotčince, kde jsme byli. To byly řádový sestry takový - jestli to znáte s těma velikejma čepicema - jestli jste je někdy viděli. Byly to sestry svatého řádu Vincenta, to vím, to si pamatuju pořád.

No a tam prostě bylo šíleně moc dětí a nás jako skupinu, co mluvili... Jako chtěli, abysme mluvili česky. Tak my jsme byli oddělení, jo. Jako německý děcka, jo a tam byli aj francouzský, tam byli všeca národnost.

No a nás drželi v takové třídě, kde do nás hustili češtinu, jo. Takže vlastně já jsem šla i o rok později do školy, protože jsem neuměla česky, že.

No, sourozenci, ty byli malí, bratr měl... měl 5 let, sestra měla 3 roky, ta byla nejmenší.

No, žili jsme tam úplně perfektně, ty sestry byly - páč to byla americká charita - my jsme měli všechno. Nás oblíkali a krásně nás oblíkali.

Potom, když jsme začali chodit do školy, tak aji někerý záviděli, že jsme měli pěkný voblečení a boty takový.

To bylo všechno, to bylo všechno jako z té americké charity, jo.

Dneska je to, dneska se to sbírá, spíš to sbírali v té Americe pro nás, no.

Největší vzpomínku mám na to, když přivezli chleba a cukr.

Děcka kdybyste viděli, jak my jsme hltali ten krystalovej cukr, za to, že jsme vodnášeli chleba, tak vždycky jsme dostali hrst. Bonbony nebyly. To nebylo, jako to si nepamatuju. Ale já si pamatuju jenom na tu hrst toho šíleně krásnýho - takovej krystalovej cukr už tady není - jak jsme to takhle kousali, jo. Ty byli úplně nadšení a ještě jsme to rozdávali děckám, že páč ta hrst byla veliká.

No, bylo to jako zaměřený jako nábožensky, museli jsme chodit...

Tam byla kaple v tom, dneska je v tom klášteře, je to v Jundrově ten klášter, ještě existuje. Myslím, že dneska je tam vysoká škola nějaká, že.

Tak jsme museli chodit do kaple každý den ráno. Jsme chodili do kaple se pomodlit. Museli jsme se... Tak jako to bylo takový přísný to katolický jako jo víc. Však dlouho jsme se báli, aby nám neublížil někdo. Nebo Ježíšek že je, jsme věděli strašně dlouho, jo páč jsme vlastně do těch devíti let jsem vlastně žila jenom...

Ikdyž jsme teda potom přišli za maminkou, tak jsme chodili do kostela, jsme navštěvovali, jo.

A jednou si vzpomínám, to byl zážitek děcka, to si nedovede nikdo představit. My jsme museli doma držet půst a my jsme do kostela šli za panem farářem, že mu doneseme mazanec. To bylo na Velikonoce. A voni jedli husu! Na to nezapomenu do smrti. Jo, jako prostě půst jak hrom! My sme doma nesměli jest. Nesměli jsme to dělat, byli hodný. A pan farář... vod tej doby, od těch deseti let jsem nějak tak zatvrdila, teda věřím ještě, že je mezi nebem a zemí, že něco je. Ale takhle jsem nějak se zatvrdila, jo že půst nepůst prostě najím se, jo jako. Aji dotedka jako jestli si někdo držíte půst doma nebo tak jako vod babičky nebo něco. Ne, já ne už, no.

Ten sourozenec, ta sestra byla malá, vo to se starala školka.

A bratr ten chodil se mnou, ten mě furt... My jsme byli furt spolu uvázaní. A v tom 47. (1947) my sme chodívali jako po schodech dolů z 3. poschodí po schodech dolů a tam bylo zábradlí. A my jsme se na něm vozili. Hópli sme a jeli jsme po zábradlí až dolů. Jo, jenomže on chlapec - nevím proč - se vrátil a hópl nám. Zábradlí a převrátil se, že. A tak se zabil v těch 7 letech. No, bylo to strašný!

A ještě když maminka potom mi máma říkala, že v nemocnici, že ho zachránili - to byla první eutanázie, asi co maminka dala - že řekla, že nechce, aby žil, protože bysme ho měli na vozejčku, jo. Tak s panem doktorem - to mně říkala moje maminka - že se s panem doktorem domluvila, že ať ho nechají jako zemřít, protože on měl rozdrcenou hlavu. Že voni by ho zachránili, ale aji pan doktor říkal, že má ještě jako děti, že my bysme museli do smrti se vo něho postarat, jo. Tak s těžkou... Říkala maminka, že to bylo strašně těžký, že jako že svolila, aby teda umřel, no.

A to jsme se potom vrátili do toho Brna. To jsme furt jenom pracovali, umývali baráky, žehlili košile, jo.

Ve škole nás nechtěli vzít do Pionýra, jo. Takže my jsme záviděli těm děckám, co držely takhle ty kolektivy jo, že jezdily s těma pionýrama po vejletech a po všeckým. To sme jim záviděli, jo. Páč my jsme museli furt být doma.

To břemeno jsme měli furt, furt nám to připomínali, jo. Že jsme, že jsme jako Němci. Protože já jsem dostala státní příslušnost, myslím 1953. Jsme teprve Češi od toho roku. Všechny jako aji bratr.

Bratr ne... bratr že byl starší, tak ten si nechal, jemu nechali ještě aji tu německou a my jsme dostali tady tuhle tu příslušnost.

No pak, co ještě no. Jako děcka jsme lítali po Křenové.

Já jenom vím, já jenom vím, že jsem žehlila furt a prala jako jo ve vašich letech. Já jako nevím, nevím, co jako že bych někde litala, když jsem nesměla.

Ve škole nás dávali bokem, že takhle jako nikdy nás nevzali. To sme tam byli ve třídě, sme myslím byli čtyry, kerý nás vůbec nevzali do kolektivu, jo. Furt nám předhazovali, že jsme byli jako jenom takovej ten plebs. jak se říká, no. Tak to je všechno, no.

Můžeme Vás poprosit, jestli byste zavzpomínala na svého tatínka?

Ano, tatínek, tatínek. Tatínek byl tady v Brně na letišti v Tuřanech jako letecký mechanik a musel, protože jako to v tom 43.(1943) jak to tam u toho Stalingradu končilo, tak voni museli jako letět pro svý zajatce, pro svý jako souputníky nebo jak to mám říct. A voni jak tam přiletěli, tak voni je zajali. Celý, prostě tu grupu zajali a byl ve Stalingradě. No, byl tam zajatej do 53. roku (1953). Protože Němci tam za trest museli postavit celej Stalingrad. Celý město postavili Němci, no.

Tatínek potom onemocněl, tak ho dovezli do Prahy. V Praze nedali mamince vědět, že jako je v té Praze a voni ho vodlifrovali do Německa. Bydlel ve Štutgardě, no. Až někdy v 54. nebo v 55 se nějak dozvěděl, že ta maminka jako. Maminka ho totiž sháněla přes Červenej kříž - to byla nějaká společnost, co tady ty Němce sháněli, no.

A zažádal o to otec, aby my jsme se mohli vystěhovat jako za ním do Německa, páč on jako německej zajatec, voni je odměnovali ti Němci, tak on dostal, jako celej barák mu dali. Takže von nás chtěl, abysme se vrátili jako za ním, šli do toho Německa.

Jenomže maminka moje patriotka brněnská, řekla, že ne. Protože bratr on byl jako voják, on už byl odvedenec a že ho nepustijou a maminka řekla, že bez děcek jako nepojede, tak jsme zůstali v Brně.

No, potom tak oni si dopisovali. A maminka zažádala, ne... on tatínek si tam našel jinou ženu, zažádali o rozvod. Tak maminka byla, nevím, kdy ju rozvedli, protože vím, že tatínek v tom 57-58 přijel, já už jsem byla vyučená, když přijel do Brna se zájezdem. Se zájezdem z Německa - autobus.

Čekali jsme na něho, no zíral na nás, čekali jsme na něho u Grandu, zíral na nás, že jsme takový velký děcka, jo páč to vlastně vod toho 43. (1943) nás neviděl, nechtěl věřit, no. A domluvili se. S maminkou se rozvedli a tatínek na nás platil.

Dámy, my jsme dostali první bony. To si nikdo nedovede představit, my jsme měli - vy ani nevíte, co to jsou bony? „Ježišmarja“, bony to byly takový peníze. Kerý ze zahraničí chodily semka. Tatínek na nás platil a nám to dávali v takových papírkách. Byl 5 bon, 10 bon, myslím 50 bon byl - 5 10 50

No, my jsme chodili do Tuzexu kupovat si pomeranče a mandarinky. Stačí vám to? Páč to tady nebylo a to nám každej záviděl, že jíme, že máme mandarinky. Já jsem to nosila děckám v učení. To jsem byla v učení. Nosila jsem to do učení děckám, páč to nebylo, tady jsme nedostali nic, tady nebylo nic, vůbec nic.

No, co ještě... ta vzpomínka na otce.

Maminka moje už si nikdy nenašla žádnýho pána, zůstala s náma sama.

No, já jsem šla do učení, sestra taky šla do učení. Bratr už byl vyučenej, tak ten už vydělával peníze. Hotel Astorie, víte, kde to je?

Je tam dneska JAMU. Je tam Divadelní kavárna JAMU, je to na Měnínské, jak je Měnínská brána, jo. Tak to bývala spíš Astorie. Maminka tam dělala jako kávovou servírku, vařila jenom kafe. Bratr se tam učil. Byli to strašně tam hodný lidi, protože my vždycky když jsme tam přišli – děcka - my jsme dostali maso a rejžu. Ježiši, to byly krásný doby, když jsme mohli chodit do Astorky. No, potom Astorku zrušili, páč to měl nějakej pan Buchta. To byl majitel, ho zrušili. Zestátnili, ono se to zestátnilo všechno, že.

No, vyučili jsme se, pořád jsme bydleli s maminkou, sestra jako. Já s maminkou. Jo, z té Křenové, potom když jsme začali vydělávat peníze, tak maminka řekla, že už domovnictví necháme, že už to jako pro nás není.

Tak jsme se stěhovali do Husovic, bydleli jsme v Husovicích. Od tam jsem chodila, ne tramvají, ale pěšky. Já jsem pracovala na Orlí, dneska je tam kavárna. Děcka, teď když jsem tam šla na kafe s kamarádkou, tak jsem úplně viděla prostě, kde jsem já seděla a šila, jo. Chodí se nahoru, tam byli páni, chodí se nahoru do kavárny, to je úplně... jak se to změnilo všechno.

No, vyučila jsem se. S mým mužem jako Sabinčíným pradědem, jejich tatínkem jsem se seznámila zase, to byly tři sestry, Mezlovy tři sestry. A a voni mně dohodily pana Mezla, aby se ho zbavily. Tak jsme se v tom 62. (1962) jsme se vzali, chodila jsem s ním myslím rok a půl jenom. A pak jsme se vzali, no žili jsme, to už potom bylo hej, to už jako. Ale nebylo to hej, protože můj muž vydělával 1100 a já 600. V tom 62. roce. To bylo peněz teda...

Víte, co to bylo 600 korun? Co ste za to měli? Protože nájemný se platilo, my jsme platili nájemný asi 50 korun, no. A my jsme si, ikdyž jsme měli tak málo, tak jsme si zažádali o družstevní byt, ten jsme spláceli 30 let, byla anuita 30 let na splácení po 150 korunách. No, byly to strašný peníze.

Než jsem šla sem, tak ještě říkal mně můj mužskej, říkal, vzpomeň si, jak jsme na tom bytě měli, v celým bytě v tom dvoupokojovém, jsme měli jenom jednu stoličku, páč nebyly peníze. My jsme žili, když se to vezme, jenom my jsme si stále pučovali peníze, abysme si mohli koupit skříně jo, v tom 62. (1962). No, byly to takový těžký doby, no.

Můj mužskej třeba vám může jenom říct to, že si našel práci v Adamově, tam postavili nějakou továrnu, tak si tam našel práci, prostě nevzali ho, protože já jsem byla nespolehlivej člověk, jo.

A švagrová Lída, ta měla jít na vojenskou akademii do kanceláře a taky ju nevzali, protože má nespolehlivou švagrovou. Stačí vám to. To šlo všecho se to táhlo i v tej jeho rodině. Ikdyž neměli s náma nic společnýho, tak se to táhlo i s něma, jo. Že prostě jsme nespolehliví, tak. Nespolehliví jsme byli.

No, ale... Dostali jsme se ze všeho.

Narodili se mně prvně Jana, za 7 let syn. Takže taky už seš stará, jeje.

Chodili jsme do práce. Já ještě abych, páč nájemný na Lesné si vzpomínám, že já jsem si vzala, když jsme šli na Lesnou, abych já mohla zaplatit nájemný, páč jsem byla mateřské. To bylo úplně pár šupů – představ si, my jsme za ten byt platili na Lesné, co dneska platí 10 tisíc - 150 korun měsíčně jsme platili. A já jsem šla uklízet dům, náš umejvat, abych já dostala těch 150 korun za úklid, že můžu zaplatit to nájemný, protože jsem zůstala... zůstala doma, no.

Děcka byly zdravý, kromě teda Jany, že. Ta měla ty průdušky, jezdila jsem s nima do lázní do Losin Kolik, kolik let? 6 let, 6 krát jsi tam byla v Losinách, 6 let.

No, hlavně, že jsme zdraví a že nám chutná jest.

Nemůžu si... nemůžu si naříkat jako, po tom jak jsem se vdala, akorát teda ten postih toho, že nás všude brali jako nežádoucí jako, ne teda... s puntíkem, tak puntík tam byl, no. To by bylo všechno.

Mohla byste, prosím, zavzpomínat na svého nejstaršího bratra?

Tak můj nejstarší bratr ten dost mamince pomáhal jako, protože mu už bylo tak jak vám, těch 13 roků. Takže von se... S náma nebyl v tom sirotčinci, on žil s maminkou, protože akorát šel do učení, no. Byl hodnej, on mamince hodně pomáhal jako, jo. Protože my jsme byli tři. Ne, byly jsme jenom já s Ančou, že... protože Edaček už byl mrtvej. Byly jsme jenom my dvě holky, tak on jako dost, dost se vo nás takhle postaral, chodil s náma taky na vejlety, jo jako s holkama.

No, stalo se to v roce 1970, on se oženil, neměl děti, žena mu umřela, Zdena umřela, zůstal... tohleto... A von se sprčil a tatínek ho pozval do Německa a von tam zůstal.

To byla nejhorší doba, jakou jsme kdy my tady mohli - v 70. letech, ta nejhorší doba 1970. To začala ta normalizace, to byly ty prověrky šílený, no. A to byla prověrka za všechny koruny! Mám to aji doma někde, mám ten papír – prostě nespolehlivá. Tím, že nám bratr utekl do Německa. On šel za otcem, jo. Měl se teda fakt výborně. Potom jsme za nima jezdili.

No ale na ty policajty, na Leninku jsme byli volaní. Všude eště bylo, na Cejlu tam jak byla naproti kinu Radost, jestli víte, kde je... ted je tam „skvoš“ myslim, jo ted je tam „skvoš.“ Tam byla věznice a tam policajti vyslýchali, jo naproti temu baráku. Říká se tomu mučírna, no mučírna, no. A tam teda nás pozvali a maminka už nám řekla, že máme říct, že jako nechceme vypovídat, jo. Takže jsme nic vůči bratrovi neřekli, nic jako a tím to skončilo, ale táhlo se to s náma prostě furt. Ta tečka prostě byla.

No, to by bylo všechno o tom bratrovi.

Mohla byste se, prosím, vrátit ke vzpomínkám z roku 1945?

Tak 45... to bylo, v tom dubnu bombardovali Brno. To sme byli...

No, my jsme bydleli totiž u Kaunicových kolejí jako na tom v Táboře, u Kaunicových, jmenovalo se to Laudonka, já si furt na ten tábor nemůžu vzpomenout... Laudonka se jmenoval ten tábor. A byli tam... My jsme byli těsně u Kaunicových kolejí, jsme bydleli, že my jsme viděli ty veliký železný vrata, to vím, to eště jako děcko si vzpomínám. No, bylo bombardování Brna. To bombardovali Brno. My jsme byli ve sklepě, myslím. A to si pamatuju ještě jako děcko, že maminka nás měla zakrytý duchnama, protože ty sklepy byly dolů luxfery, jo. Jako skleněný stropy a to všecko spadlo. Oni vyhodili Kauničky, že. Ted' bombardovali Brno, jo. To sme museli být schovaní.

No, po bombardování Brna to bylo v tom dubnu a vono začalo odsun těch Němců. Protože my jsme byli německej dům v tom Táboře, páč ty domy jsou takhle stavěný a tam byl českaj dům, jo. Tak teda ty Češi co dělali, to vím, podle vykládání maminky - jak voni začali, s vodpuštěním teta Anča to byla, to byla maminčina švagrová – jak začali rabovat ty německý byty. To bylo hrozný. To vodnášeli, kde co, ty Češi, pak Češi. Taky nejsou pěkný vzpomínky.

A tak teď chodili prostě... po těch... vodjeli od toho baráku.

Byl 1. odsun Němců, tož to taky s těma děckama bylo, páč jsme si s něma hrávali. To byl 1. odsun, to bylo nějak začátkem května.

Potom z toho druhýho baráku - to bylo v polovině května, to byl druhej odsun.

A ten první odsun - to se maminka potom dozvěděla, taky vyprávěla, že se potkala s někerejma lidima v Pohořelicích, že je doprovázeli Zbrojováci, Lidová milice, Zbrojováci, že to byli mladí kluci samí. Že to postříleli, nechtěli je dovézt do Pohořelic, tak je po cestě postříleli. No, pár lidí se zachránilo. Tak to se to maminka dozvěděla. Tak eště říkala: Eště, že jsem nešla!

Ta druhá várka, už tam došla, to už se setkala s něma.

No, a my jsme byli ti třetí, ta nejmenší skupina to byla toho 29. května od hřbitova se šlo pěšky na ty Pohořelice. No, hlavně si vzpomínám na ten červenej kočárek, kde seděla Anča s Edáčkem, sestra s bratrem a ten pytel! Já děcka vidím furt ten pytel chleba. Nevím proč, furt vidím ten pytel chleba.

No, dojeli jsme teda tam do těch Pohořelic.

No, říkám, nebýt těch Rusů a bratra, tak tady už nejsme, protože voni v těch Pohořelicích prý to bylo krutý, jo... co s těma Němcama dělali. Ale ty Rusi, ty Rusi byli teda na nás hodní, že teda s tím bratrem. Ten chodil do Vídně ten bratr chodil, říkal, pěšky tam do té první dědině, kde mu dali vždycky pro nás polívku, nosil v konvičkách polívky pro nás pro děcka.

To sme spali v takové tělocvičně, no my sme lítali, já mám takový útržky jenom, že jsme tam lítali po Pohořelicích v téj škole. To je hned zkraja ta škola. Vonehdá jsme jeli, jsem si vzpomněla, úplně jsem si vzpomněla, že v tej škole sme byli. To sme byli v tý tělocvičně, sme tam lítali po tej škole, jo. Maminka vždycky honem nás furt chránila jak ta kačena, nikam nechodte, jo takže...

No, to by bylo tak o tom... o tom transportě, no.

A ještě ten transport, to vím. Šli jsme tam asi čtyry dni, pět dní jsme šli, protože se na poli spalo, jo jako. Na poli vždycky dělaly ty ženský co byly, co maminka vyprávěla, že vždycky udělaly voheň. Pak tam našly koňa, rozporcovaly koňa a dělaly polívky, jo. Jak se vohřívalo, páč bylo v tom květnu ještě prej chladno, takže se vohřívali. Polívky dělaly z toho koňa, rozčtvrtily to a páč to šly vlastně jenom ženský s dětima, tam chlapi nebyli, jo. To doprovázeli jenom ty Lidové milice, mladí kluci prej to byli, úplně mladí kluci, no.

Tak, chcete ještě něco vědět?

Mohu Vás poprosit o závěrečné slovo?

Ano, tak...

Moje závěrečné slovo: Jsou šťastná, že jsem se dožila pádu komunistů, že mě nikdo už neotravuje a nikdo jako... prostě nebuzeruje - ne to je blbý – no, že mám trošku čistej štít. Jsou ráda, že... moc ráda jsou, že jsem se toho dožila, moc moc ráda.

A děkuju, že ten listopad byl. Nevím, jak by to dopadlo, protože...

No, to by bylo tak všecko.

A děcka a važte si rodičů. Važte si rodičů, protože my jsme přišli, já jsem přišla vlastně o tatínka, já jsem přišla... mamince mojí nebylo ještě ani 70, ta akorát se dožila tej naší Jany.

Já jsou šťastná, že mám pravnučku, protože to je něco tak krásnýho, říct, že jako... My teda jsme dohodnutí, že jako Sabinka nám neříká babičko, dědečku. Že jsme řekli, že má babičku má, takže že jsem Helenka, že mě teda oslovuje Helenka. Dědovi říká teda dědo, jo jako nebo tomu říká dědo, jo. Ale můj mužskej nesnesl, aby mně říkala prababičko nebo tak nějak, takže jsou jako křestním jménem, jsou pro ni Helenka.

Říkám, jsou šťastná, že je mám, že jsem se toho mohla dožít, tady té svobody. Dá se říct fakt svobody. Pro mě jo.

Paní Mezlová, moc Vám děkujeme za Vaše vzpomínky, a že jste k nám přišla do školy.